

Makale Gönderilme Tarihi / Article Submission Date: 20-08-2020

Makale Kabul Tarihi / Article Acceptance Date: 25-08-2020

Araştırma Makalesi / Research Article

INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMANITIES AND EDUCATION (IJHE),
VOLUME 6, ISSUE 14, P. 547 – 568.

ULUSLARARASI BEŞERİ BİLİMLER VE EĞİTİM DERGİSİ (IJHE), CİLT 6,
SAYI 14, S. 547 – 568.

Pandemi Sürecinde Çocukluk Dönemi Korkularına Yönelik Aile Görüşleri

Fatma ALİSİNANOĞLU¹ & Rıdvan KARABULUT² & Enver TÜRKSOY³

Özet

Dünya genelinde 2020 yılı mart ayında ortaya çıkan covid-19 pandemi süreci ile ülke yönetimleri salgının önüne geçmek için çeşitli önlemler almaya başlamıştır. Bun önlemler içerisinde okulların tatil edilmesi ve belirli yaş gruplarının sosyal izolasyonudur. Türkiye’de benzer önlemler alınmıştır. Önce tüm kademelerde eğitim veren resmi ve özel okullar tatil edilmiş ve uzaktan eğitime başlatılmış, sonrasında 20 yaş altı çocuklara sosyal izolasyon uygulanmıştır. Birden ortaya çıkan salgın bireylerin sosyal hayatında önemli değişikliklere sebep olmuştur. Bu değişimin ruhsal yapılar üzerinde de etkisi olduğu görülmüştür. Bu araştırma pandemi sürecinde sosyal izolasyona maruz bırakılan okul öncesi çocukların yaşadıkları korkuların belirlenmesi ve bu bağlamda ailelerin nasıl çözüm yolları ürettiklerinin tespitini amaçlamaktadır. Araştırma temel nitel araştırma yöntemi ile yapılandırılmıştır. Araştırma katılımcıları okul öncesi kurumlarda öğrenim gören çocuğu olan 34 ailedir. Araştırma verileri yapılandırılmış görüşme formları ile internet aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma bulgularında çocukların yaşadıkları korkuların öfke nöbeti, nedensiz ağlama, hırçınlık ve bağırma olduğu görülmüştür. Karşılaşılan sorunlara yönelik ailelerin bir kısmının yanıltıcı bilgilendirmeler yaptığı görülmüştür. Araştırma bulgu ve sonuçları makale içerisinde detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, pandemi, sosyal izolasyon, çocukluk dönemi korkuları.

Family Views On Childhood Fears During The Pandemic Process

Abstract

With the covid-19 pandemic in March 2020, governments have begun to take various measures to prevent the outbreak. These measures include school holidays and social isolation of certain age groups. Similar measures have been taken in Turkey. First, public and private schools providing education at all levels were vacated and distance education was commenced, and then social isolation was applied to children under 20 years of age. The sudden outbreak has caused significant changes in the social life of individuals. It has been observed that this change also has an effect on mental structures. This research aims to identify the fears experienced by pre-school children who are exposed to social isolation during the pandemic process and to determine how families produce solutions within this context. The research has been structured on the basic qualitative research method, which is one of the qualitative research methods. The research participants comprise of 34 families with children in pre-

¹ Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: alisinanf@gmail.com, Orcid: [0000-0002-9177-7151](https://orcid.org/0000-0002-9177-7151).

² Dr. Öğr. Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, E-posta: ridvan_karabulut@yahoo.com, Orcid No: [0000-0002-6682-2520](https://orcid.org/0000-0002-6682-2520).

³ Dr. Öğr. Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, E-posta: enverturksoy@ahievran.edu.tr, Orcid No: [0000-0003-4321-3017](https://orcid.org/0000-0003-4321-3017).

school institutions. The research data was collected via the structured interview forms and internet. The research findings showed that the fears children experience are temper tantrums, crying for no reason, belligerence, and shouting. It has been seen that some of the families, who are dealing with the problems encountered, has made misleading information. The findings and results of the research have been detailed in the article.

Key words: Covid-19, pandemic, social isolation, childhood fears.

Giriş

Çin'in Wuhan bölgesinde ortaya çıkan Covid-19 Pandemisi sürecinde Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020'de ilk ölüm ise 18 Mart 2020 de gerçekleşmiştir. 11 Mart 2020 tarihinden itibaren Dünya Sağlık Örgütü bütün dünyada virüsün yayıldığını belirterek pandemi ilan etmiştir. 16 Mart 2020'de ilkokuldan üniversiteye kadar olan okullar tatil edilmiştir. Arkasından 65 yaş üstüne sonra da 20 yaş altına sokağa çıkma yasağı konulmuştur. Bununla beraber sokakta bulunan kişilere maske takma zorunluluğu getirilmiştir. Bütün bunlarla virüsün bulaşmasını önlemek amaçlanmıştır. Gerek dünyada gerekte Türkiye'de "evde kal" çağrısı yapılmış dünyanın hemen hemen her yerinde insanlar arasında kaygı, korku ve endişe ortaya çıkmıştır. Kayıp sayısındaki artışlar bu korku ve kaygının her geçen gün artmasına sebep olmuştur. Önceki periyotta öncelikle yaşlı ve kronik hastalığa sahip olan bireylerin pandemiden etkileneceği söylenmişse de sonrasında çocukların da dahil olduğu diğer büyük kitlenin virüs taşıyıcısı olabileceği korkusu insanları etkilemiştir. Yetişkinlerde meydana gelen bu korku çocukları da etkiler boyuta ulaşmıştır. Korku, canlıların görünen ve görünmeyen durumlar karşısında gösterdikleri en doğal tepkidir. Normal gelişimin bir parçası olan korku sayesinde kişi kendini tehlikelerden korur (Weilburger, 2008). Korku durumlarında çocuklukla farklı duygular gözlenir.

Korkular, üzüntü mutluluk ve heyecan gibi olağan ve doğal bir duygudur. Görünen ya da görünmeyen herhangi bir tehlike durumunda tüm canlıların doğal bir kendini koruma mekanizması sağlamaktadır. Korku, içinde bulunulan tehlikeli duruma uygun tepki verilmesini de sağlar (Sargın, 2012). Korkulan bir takım farklı sonuçları da olabilmektedir.

Ani korkularda, adrenalin hormonu salgısı artar, ani hareket atakları yapma, birden güçlenme, mide ve karın krampları, kalp çarpıntısı, renk solukluğu, kol ve bacaklarda titreme, soluk alıp vermenin sıklaşması, ağız kurumaması, konuşma özrü veya tutukluk, soğuk ter gibi fizyolojik belirtiler görülmektedir (Kırkıncıoğlu, 1999; Sargın, 2012 ; Dirim, 2004). Korkuların başlangıcı çok erken yaşlardan itibaren ortaya çıkmaktadır.

Çocukluk korkularının büyük bir kısmı gelişim sürecinin doğal bir parçasıdır. Bu korkular çocuğun yaşına ve gelişim dönemine göre farklılık gösterebilmektedir. Çocuğun bu korkular

ile baş etmesini öğrenmesi, gelişim süreci için oldukça önemlidir. Bazı korkular durumsal da olabilmektedir, çocuk daha bebeklikten itibaren etrafını izlediğinden ailenin bir korkuyu yaşadığını gördüğünde bunu öğrenebilmektedir (Yörükoğlu, 2017). Çocukların yaşadığı korkular süreçler içinde farklılaşabilmektedir.

Bir çocuğun, ne zaman ve niçin korkacağını belirlemek oldukça zordur. Korkunun oluşumu, içerisinde bulunan çevreye, uyarının şiddetine, geçmişteki yaşantılara, o andaki psikolojik ve fizyolojik duruma bağlı olarak değişmektedir (Sargın, 2012) . Çocukların korkmasında etkili ve yaşa bağlı olan pek çok değişken mevcuttur. Korku yaşamın ilk yıllarında daha çok görülmektedir ancak çocukların öğrendikleri çoğaldıkça, bilinmezlikleri bilinir kıldıkça korkularda azalma görülmektedir (Bakırcıoğlu, 2002). Korkular gelişim süreci içerisinde farklılıklar barındırmaktadır.

Çocuğun gelişim dönemlerine özgü oluşan korkular vardır. 0-6 ayda yüksek ses, 7-12 ayda yabancılar, yükseklik, 1 yaşta ailelerden ayrılma, yabancılar, yaralanma, 2-3 yaşta gürültülü sesler, hayvanlar, karanlık, yeni girilen çevre, maskeler, 4-5 yaşta, gece duyulan sesler, rüyalar, 6 yaşta gerçek üstü varlıklar vb. olarak değişim gösterir. (Seven, 2011; Weilburger, 2008; Bakırcıoğlu, 2002, s.120; Yüksel, 2009).

Bununla beraber çocukların en az %90'ı gelişimlerinin herhangi bir döneminde gerçekçi olmayan korkular gösterebilmektedir. Bunu doğal karşılamak gerekmektedir. Çocuklar çevrelerini tanıdıkça, beden ve zihinsel güçleri geliştikçe korkuları azalacaktır. Her yaş döneminin kendine özel korkuları olduğu ve zamanla bu korkuların kendiliğinden kaybolması gerektiği aileler tarafından bilinmelidir (Sargın, 2012; Yörükoğlu, 2017).

- 1- 0-1,5 yaş arasında ani ses, gürültü ve yabancıardan korku sıklıkla görülmekte ve doğal karşılanmaktadır. Yabancı korkusu 6 yaşından sonra da devam ediyorsa psikolojik bir sorun olarak ele alınması gerekebilir.
- 2- 1,5-3 yaş arasında köpek vs. gibi hayvan korkuları, gök gürültüsü, elektrik süpürgesi sesi gibi kuvvetli seslerden korkma ve yalnız yatmaktan korkma sıklıkla karşımıza çıkmakta ve normal kabul edilmektedir.
- 3- 3-4 yaşlarından itibaren karanlık, hırsız, dilenci, öcü korkuları sıklıkla görülür. Tuvalet eğitiminin yapıldığı bu dönemde çocuğun vücudundan bir şey kopma, ayrılma duygusu ayrı bir korkma tepkisi oluşturabilir.
- 4- Ortalama 5 yaşa kadar soyut korkular ön planda iken, bu yaştan sonra gelişimin bir parçası olarak köpektan korkma, böceklerden korkma, düşüp yaralanmaktan korkma,

bir yerinin kanamasından korkma, suda boğulmaktan korkma gibi somut korkular öne çıkar.

- 5- İlk 6 yaşta anne babadan ayrılma korkusu sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde ailelerin uslu durmazsan seni bırakırım, yemeğini yemezsen seni dilenciye veririm gibi yaklaşımları ağır psikolojik sorunlara sebebiyet verebilir.
- 6- 5-6 yaşlarından itibaren izledikleri filmlerin de etkisiyle hayalet, hortlak, cadı korkuları yoğunluk kazanabilir. Bu sebeple bazen odalarında yalnız başlarına uyumak istemeyebilirler.
- 7- Korkunun uzadığı durumlarda olumsuz etkilerini önlemek için bir an önce bir uzman yardımıyla korkunun nedenleri araştırılmalı ve psikolojik destek verilmelidir (Creswell ve Willetts, 2012).
- 8- Çocukların en büyük korkuları anne babadan ayrı düşmek, ortalıkta kalmak düşüncesidir (Yörükoğlu, 2008).

Korkular Karşısında Anne-Baba Tutumları Nasıl Olmalıdır?

Çocukluk korkuları ailelerin oldukça dikkat etmeleri gereken süreçlerdir. Aileler korku karşısında nasıl tepki vereceklerinden emin olamayabilirler. Kimi aileler çocuklarının korkularını yok sayarak, kimileri mizahı kullanarak (korku ile alay ederek), kimileri ise çok uzun ve mantıklı açıklamalar yaparak çocuğun korkularını yenmesine yardımcı olmaya çalışmaktadır (Creswell ve Willetts, 2012).

Çocuk korkularıyla baş edilirken çocukta korkma eyleminin uzamasını ve çocuk üzerindeki negatif etkilerini önlemek için öncelikle korkunun sebebi araştırılmalı ve bu sebepler yok edilmelidir. Çocuk korktuğunda sabırlı davranılmalı, çocuğun yaşadığı durumu anlamasına fırsat verilmeli, korkularını yenmesi için süre tanınmalı, çocukların korkuları yok sayılmamalı, asla küçümsenmemeli ve alay konusu haline getirilmemelidir (Gander ve Gardiner, 2010; Weilburger, 2008).

Çocuğun korkuları karşısında anne-babanın tepkileri çocuğun tutumlarını belirler. Anne-babanın korku yaratan durum karşısında sakin kalıp, çocuklarına güven vermeleri sonucunda çocukta korkuyla baş etmeyi öğrenir. Korku anında anne-babanın ilk önce çocuğun yaşadığı duyguyu anlaması önemlidir. " Ne var canım korkacak bak odandasın" demek yerine onu neyin korkuttuğunu anlatmasına izin vermek, korku halini sizinle paylaşmasına olanak tanıma sonra da onu sakinleştirmek ve güven vermek önemlidir. " Annen ve baban burada, yanında, sana bir şey olmasına izin vermezler. "Çocukların korkularını anlatmalarına izin vermek,

korku ile baş etmede ilk adımdır. Paylaşılan, kelimelere dökülen duygular daha kolay baş edilebilir hale gelirler. Çünkü konuşulmayan, anlaşılmayan ve gizli kalan şeyler aslında bizi tedirgin eder (Creswell ve Willetts, 2012).

Bazı çocuklar konuşmaya ve anlatmaya daha isteklidirler. Bu çocuklar kendilerini korkutan durum ile ilgili konuşmakta zorlanmazlar. Anne babanın bu durumda işi daha kolaydır, iyi bir dinleyici olup, anlatılanları dinlemek, çocuğun kendini anlatmasına fırsat vermek yeterlidir. Korku ile baş etmeyi zorlaştıran iki tutumdan biri korkuyu yok saymak diğeri ise çocuğun ne hissettiğini dinlemede, anlamaya çalışmadan hemen onu sakinleştirme yoluna gitmektir. İki durumda çocuğun kendisini anlatmasına, anlaşılmasına fırsat tanımaz çünkü. Anne-babaların sık düştükleri bir diğeri tuzak ise korku yaratan durum karşısında çocuğun anne babaya bağımlı hale gelmesine neden olan tutumlardır (Yörükoğlu, 2017).

Çocukluk Dönemi Korkuları Konusunda Anne – Babaların Destek Durumları

Çocuklara söyleyeceğimiz korku içerikli sözler, onların çevrenin tehlikelerle dolu bir yer olarak algılanmasına neden olabilmektedir. Çocuk korkularını konuşmaya hazır olduğunda onunla açık bir dille konuşulmalı korktuğu şeyin ne olduğunu tanımlamasına yardımcı olunmalı ve yaşanan duruma yavaş yavaş alışması sağlanmalıdır. Çocukla fiziksel temasa geçmek çocuğun korkusunu yenmesine yardımcı olacaktır. Çocuğun arkadaş grubuna girmesi ve özgüven duygusu geliştirmesi sağlanmalıdır. Çocuğa korku dolu masallar anlatılmamalı, korkulu filmler izletilmemelidir. Korku asla bir disiplin aracı olarak kullanılmamalıdır (Weilburger, 2008; Dirim, 2003).

Covid sürecine yönelik yapılan araştırmaların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

Courtney, Watson, Battaglia, Mulsant ve Szatmari (2020); Kumar ve Nayar, (2020); Liu, Bao, Huang, Shi, ve Lu (2020) Phelps ve Sperry (2020) tarafından yapılan araştırmada okulların birden kapatılması ile özellikle sosyal izolasyona maruz kalan çocuklarda ciddi strese sebep olacağı vurgulanmıştır.

Tang vd. (2020) tarafından 2485 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada pandemi sürecinin öğrencilerin ruh sağlığı konusunda öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olduğu; stres düzeylerini artırdığı ve uyku sürelerinin azalmasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zhao vd. (2020) pandemi sürecine yönelik yapılan araştırmada Covid-19 sürecinin halkın genel kaygı düzeyini artırdığı yönünde bulgular edinilmiştir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında pandemi sürecinin çocuklar üzerinde olumsuz etkileri olduğu vurgulanmıştır. Buna karşın okul öncesi dönemi çocuklara yönelik araştırmanın olmadığı görülmüştür. Araştırmanın bu açıdan alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma da Covid-19 pandemi sürecinde çocuklarda meydana gelen korkuları ailelerin görüşleri doğrultusunda tespiti amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda “*Pandemi sürecinde çocukların yaşadıkları korkular nelerdir?*” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu soru doğrultusunda aşağıdaki sorulara da yanıt aranmıştır.

- Pandemi sürecinde çocukların yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- Pandemi sürecinde çocukların ailelerine sorudukları sorular nelerdir?
- Pandemi sürecinde çocuklara yönelik nasıl bir bilgilendirme yapılmıştır?
- Pandemi sürecinde aileler tarafından yapılan sosyal duygusal yardım unsurları nelerdir?
- Pandemi sürecinde ailelerin öğretmenlerden beklentileri nelerdir?

Yöntem

İkincil bir kaynaktan gözlemlere dayanarak çocukların gece korkularının belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Merriam, (2009) temel nitel araştırma desenini araştırmayı tanımlarken deneyimlerin bireyler tarafından nasıl yorumlandığı, ne anlamlar yüklediği ve bunu i dünyalarında nasıl yapılandırırdıklarına odaklanan araştırma türü olarak tanımlamıştır. Ayrıca kişilerin yaşam klerinden öte söylemlerine odaklanan bir araştırma türüdür (Merriam, 2009). Bu araştırmanın katılımcıları olan ailelerin, Covid-19 pandemi sürecinde çocukları ile yaşantılarını ve bun yaşantıların yansımalarını belirleyerek sonrasında çocukların içsel durumlarının dolayısıyla gece korkularının tespiti amaçlanmıştır. Yukarda yer alan tanım doğrultusunda temel nitel araştırma deseninin uygun olduğu düşünülmüştür. Araştırmanın katılımcıları okul öncesi dönemde çocuğu olan ve pandemi nedeniyle okula gidemeyen çocukları olan ailelerdir. Araştırmaya 34 aile katılmıştır. Katılımcı sayısının nitel araştırma için yeterli olduğu düşünülmektedir. Her veri anlık olarak kodlanmış olup 29. Aileden sonra araştırmada yeni bir kod olmadığı dolayısıyla “doyuma ulaştığı” gerekçesiyle yeni görüşmeler gerçekleştirilmemiştir. Doyum sonrası beş katılımcı araştırmadan çıkarılmamıştır.

Araştırma alan yazında tanımlanan üç görüşme tekniğinden biri olan yapılandırılmış görüşmeler ile veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir. Yapılandırılmış görüşme tekniği sorular belirli bir sırayla sorulduğu ve ek soruların sorulmadığı görüşme tekniğidir. Bu bağlamda araştırma verilerinin toplanmasında yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Bu yöntemin tercih nedeni ailelerin çocuklarına yönelik ifadelerinde duygusal olarak yönelmesi ve durumdan öte duygusal devinimlere odaklanması kaygısıdır. Araştırma her ne kadar duygusal bir yapının ortaya konulmasını amaçlasa da görüşmelerin çocuklarla yapılmayıp aileleriyle yapılması bu durumun temel nedenidir. Araştırma katılımcılarının üçü baba iken geri kalan 31 kişi annedir. Araştırmaya katılımcı dağılımının cinsiyet açısından oransal farklılık içerdiği görülmektedir. Nitel araştırmalarda katılımcılardan elde edilen verilerin nicelikten öte nitelik olarak önemli olduğu düşünülerek üç baba araştırma sürecinde tutulmuştur.

Veri toplama ve analiz süreci

Araştırma verileri 24.05.2020-01.06.2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Yapılandırılmış görüşme formlarıyla gerçekleştirilen görüşmelerde pandemi nedeniyle yüz yüze görüşmeler yapılmayıp hazırlanan görüşme formlarının ailelere dağıtılması ve toplanması yoluna gidilmiştir. Her ne kadar yüz yüze görüşmelerin gerçekleşmemesi araştırma açısından bir sınırlılık gibi gözüksede, araştırmaya katkısı aşağıda yer alan maddelerle özetlenmiştir.

- Pandemi süreci bireylerin etkileşim sürecinde kaygılarını artırmaktadır. Görüşmeler yüz yüze yapılması hastalanma korkusunu doğuracağı düşünülmüştür.
- Pandemi nedeniyle katılımcıların tedirgin olmasının önüne geçmek,
- Rahat bir ortamda soruları yanıtlamalarını sağlamak,
- Zaman sınırlamasının olmaması nedeniyle “zaman baskısı etkisini” ortadan kaldırmak,
- Sorulan sorulara müdahale edilmeyip istedikleri gibi durumu ortaya koymalarını sağlamak,
- Zamansal kısıtlama olmadan geçmiş gözlemlerini hatırlamalarına müsaade etmek amaçlanmıştır.

Veri analizinde ayrıca bir transkripsiyon yapılmamıştır. Araştırma verileri analiz sürecinde yanıtlanan her görüşme formu anında analiz edilmiştir. Katılımcı doyumuna ulaşıldığı düşünüldükten sonra ikinci bir araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar kontrol edilmiş birinci kodlayıcının kodlamalarının güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca kodlayıcılar

arası uyumsuzluk durumunda ortak noktada buluşulmuştur. Araştırmada tema oluşturmak için önceden araştırma soruları doğrultusunda belirlenen temalar esas alınmıştır. Bir temada kategorileşmeye gidilmiştir. Araştırmadan elde edilen kodlara yönelik betimsel tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Kod Frekans Tablosu

Tema	Kod sayısı	Frekans
Yaşanan sorunlar	4	28
Çocuğun sorduğu sorular	18	43
Çocuğa verilen bilgi	16	26
Sosyal duygusal yardım	17	28
Öğretmenden beklentiler	14	21

Tablo 1 incelendiğinde en az kod sayısının yaşanan sorunlar temasında olduğu görülmektedir. Diğer kodlardaki çeşitlilik birbirine yakın olsa da en çok kod çocukların sorduğu sorular temasındadır. Araştırmada kategorileşmeye gidilen temada Çocuğun sorduğu sorular temasıdır. Aşağıda araştırma temaları ve bu temalara ait kodlara yer verilmiştir. Veri analizinde aile sayılarında farklılıklar görülmektedir. Bunun nedeni araştırmada sorulara yanıt vermeyen aileler boş bırakılmış, bulgularda aile sayısı farklılaşmıştır.

Bulgular

Araştırma verileri görselleştirilmesinde Maxqda programında yer alan kod alt kod modeli kullanılarak görselleştirilmiştir. Merkezde yer alan kavram araştırma temasını temsil etmektedir. Görsellerdeki çizgilerin kalınlığı kodların sıklıklarını ifade etmektedir. Merkez kavram ile kod arasındaki çizgi ne kadar kalın ise yapılan görüşmelerde o koda yönelik daha çok görüş bildirildiğini ifade etmektedir. Her kodun yanında parantez içerisinde gösterilen sayı ise kodun tekrar sıklığını göstermektedir. Tırnak içerisinde italik olarak verilen ifadeler katılımcıların görüşlerini temsil etmektedir. Her görüş sonunda parantez içerisinde yer alan ör: (E7, 28.05) ifadesi araştırmaya katılan yedinci katılımcıyı ve görüşme tarihini temsil etmektedir.

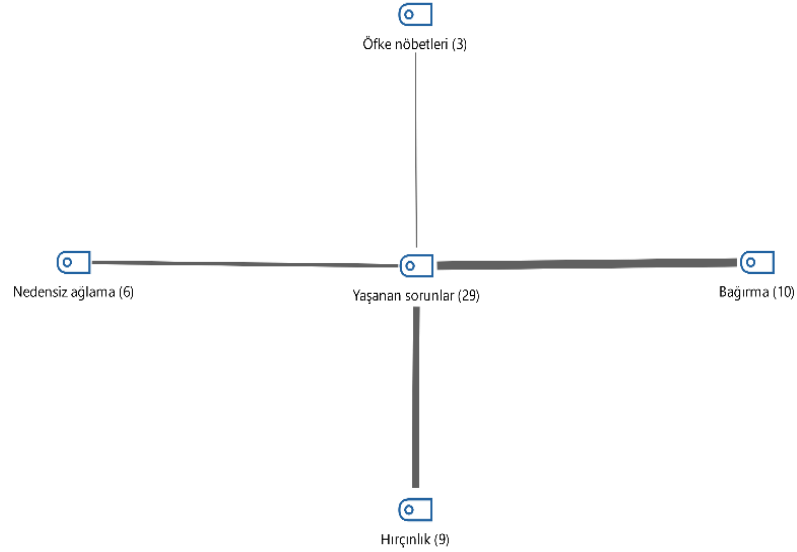
Yapılan görüşmelerde üç kız ve iki erkek çocukta gece korkularının başladığı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan diğer katılımcılar ise bu tip durumun ortaya çıkmadığını ifade etmiştir. Araştırma katılımcılarının 14'ünün ilk çocuğu 12'sinin ikinci çocuğu, dördünün üçüncü

çocuğu diğer ailelerin ise dört ve üzeri olduğu görülmüştür. Çocuklarının 13'ü erkek 21'i kız çocuktur.

Çocukta Karşılaşılan Sorunlar Teması

Covid-19 sürecinde ailelere çocuğu ile yaşadığı sorunlar sorulmuştur. Bu soruya yönelik 30 görüş ve dört kod elde edilmiştir. Elde edilen kodlara yönelik açıklamalara yer verilmemiştir. Aşağıda kodlara ve sıklık durumlarını gösteren şekil yer almaktadır.

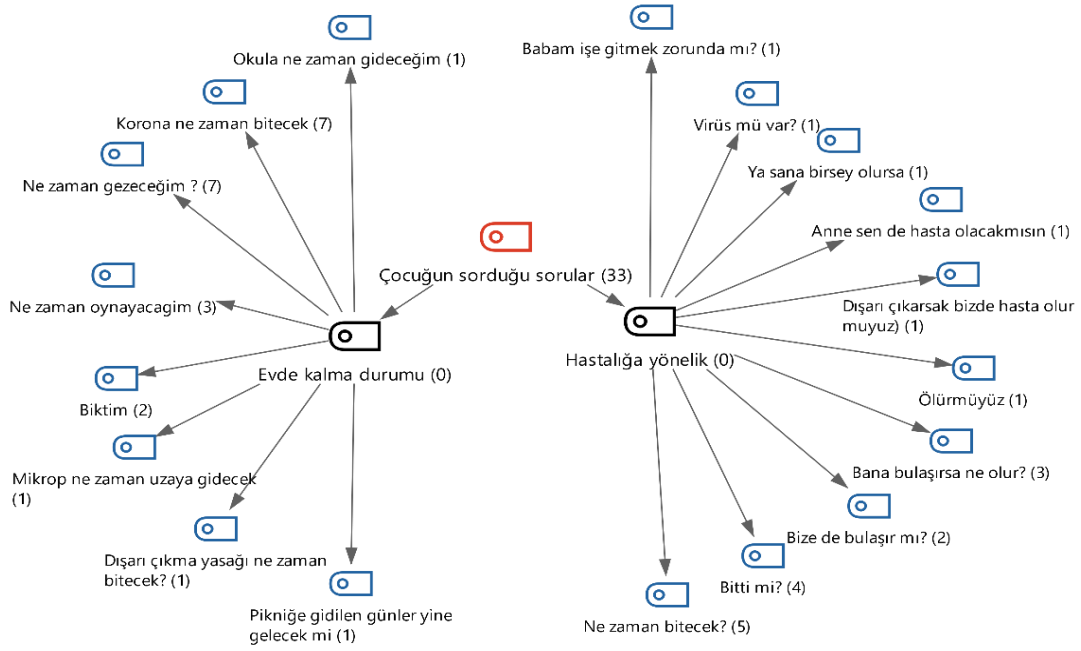

Şekil 1. Çocuklarda Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Bulgular

Şekil 1 incelendiğinde en çok rastlanan sorunlar sırasıyla bağırma (f: 10) ve Hırçınlıktır (f: 9). Buna karşın nedensiz ağlama (f: 6) davranışının da çocuklarda sık rastlanan durum olduğu görülmektedir. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu korkuların temel nedenleri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Çocukların Sordukları Sorular Teması

Yaşanan bu sorunların tespitine yönelik çocukların ailelerine sordukları soruların neler olduğu sorulmuştur. Bu tema araştırmada en çok kod çeşitliliğinin ve kod sıklığının elde edildiği temadır. Aşağıda elde edilen kodlar ve sıklıkları parantez içerisinde verilmiştir.

Şekil 2. Çocukların Sorduğu Sorulara Yönelik Bulgular

Bu başlık altındaki bulgular iki boyutta toplanmıştır. Bu temanın iki boyuta ayrılma nedenlerin biri çocukların dışarıya çıkamamanın verdiği sıkıntı kaynaklı sorular diğeri ise pandemi süreci ve süreç içerisinde yapılan bilgilendirmeden kaynaklı hasta olma endişesiyle sorulan sorulardır. Yaşanan sorunların ilki evde kalma kaynaklı diğeri ise hastalık kaynaklıdır. Çocuklar için en çok tekrar eden kod ne zaman oynayacağım (f: 7) ve korona ne zaman bitecek (f: 7) kodudur. Hastalığa yönelik kodlar için ise ne zaman bitecek (f: 5) ve bitti mi (f: 3) kodları en çok tekrar eden kodlardır. Katılımcılara ait cevapların bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

- “Korona bitti mi anne? Dışarı çıkarsak bizde hasta oluruz korkusu” (E7, 27.05)

Yukarda yer alan ifadeye katılımcı çocuğun dışarı çıkmaktan korktuğunu çünkü dışarı çıkması durumunda hastalanacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Korona bitti mi ifadesi ise çocuğun artık dışarı çıkmak istemesinin korku ile ifade edilmiş bir hali olduğu katılımcı tarafından ifade edilmiştir.

- *Ya sana bir şey olursa anne babam işe gitmek zorunda mı* (E5, 27.05)

Yukardaki ifadeye benzer şekilde çocuk korktuğunu ve dışarı çıkmamanın ailelerinin hastalanmasına sebep olacağını düşünmektedir. Bu durum babam işe gitmek zorunda mı? İfadesi ile desteklenmektedir.

- “Bir gün geçecek mi ...pikniğe gidilen günler yine gelecek mi?” (E21, 28.05)

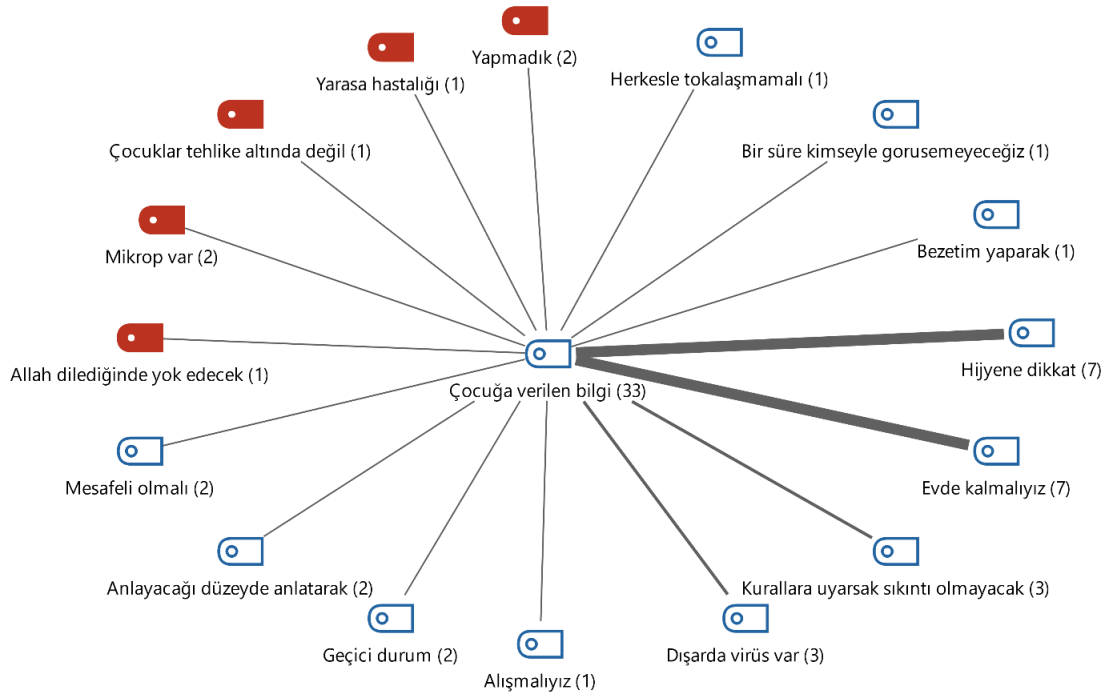
Yukarda yer alan iki ifadeden farklı olarak çocuğun yakındığı durumun dışarı çıkamamak olduğu görülmektedir. Bir gün geçecek mi ifadesi ile çocuk piknik günlerinin özlemini ifade ettiği katılımcı ile yapılan telefon görüşmesinden elde edilen sonuçtur.

- *Virüs gidince yine okuluma ve gezmelere gidebilecek miyiz?* (E14, 27.05)
- *Bize bir şey yapar mı? Neden markete giremiyorum Neden bir arkadaşımın evine gidemiyorum* (E22, 28.05)

Bu iki ifadede çocuğun sosyal çevresinden ayrılması kaynaklı sıkıntılarını ifade etmektedir. Yukarda yer alan ifadeler dikkate alındığında yaşanan duygusal sorunun bir yakını kaybetme endişesi, çaresizlik ve sosyal çevresinden koparılmak olarak üç başlık altında toplanabilir.

Çocuğa Verilen Bilgi Teması

Yukarda yer alan iki temaya yönelik ailelerin aldığı önleyici sözel müdahaleler bu tema altında toplanmıştır. Diğer temalar dan farklı olarak bu temada kırmızı renkli kodlara yer verilmiş bu kodlar olumsuz yapıları ifade etmektedir. Yapılan bilgilendirmelerde beş olumsuz yapı ile karşılaşmıştır. Bunlar; kavramsal yanılğı oluşturmak, dini kavramlarla geçiştirmek, durumu görmezden gelmek ve çocuğu görmezden gelmek olarak ifade edilebilir.

Şekil 3. Sürece Yönelik Aileler Tarafından Yapılan Bilgilendirmeler

Aşağıda aileler tarafından yapılan bilgilendirmeleri içeren ifadeler yer almaktadır.

- *Kaygı duymayacak şekilde sakin ama doğru bilgilendirip yanında olduğumuzu söyleyerek güvende hissettirmeye çalışıyoruz, işe yarıyor. (E21, 28.05)*
- *Virüsün tehlikeli boyutlarını bu süreci kurallara uyarak atlatacağımızı biraz daha zaman alacağı bilgisini veriyoruz. (E2, 24.05)*
- *Hani sen hasta olmuştun ya herkes şimdi öyle hasta olabilir bu yüzden evden çıkmamalıyız dışarda hastalık bitince çıkabiliriz (E13, 27.05)*

Yukarda yer alan ifadelerde aileler çocukları ile konuşarak çocuğun anlayacağı şekilde bilgi vermeye özen gösterdikleri görülmektedir.

- *Korkulacak bir şey olmadığını, çocukların tehlikeli altında olmadığı sadece çok yaşlı olanları korumak için tedbirler alındığı söyledik. (E19, 27.05)*

Yukarda yer alan ifade çocuğun korkmaması için aile tarafından söylenen bir ifadedir. Buna karşın kullanılan ifadenin yanlış olduğu medyada gösterilmiştir.

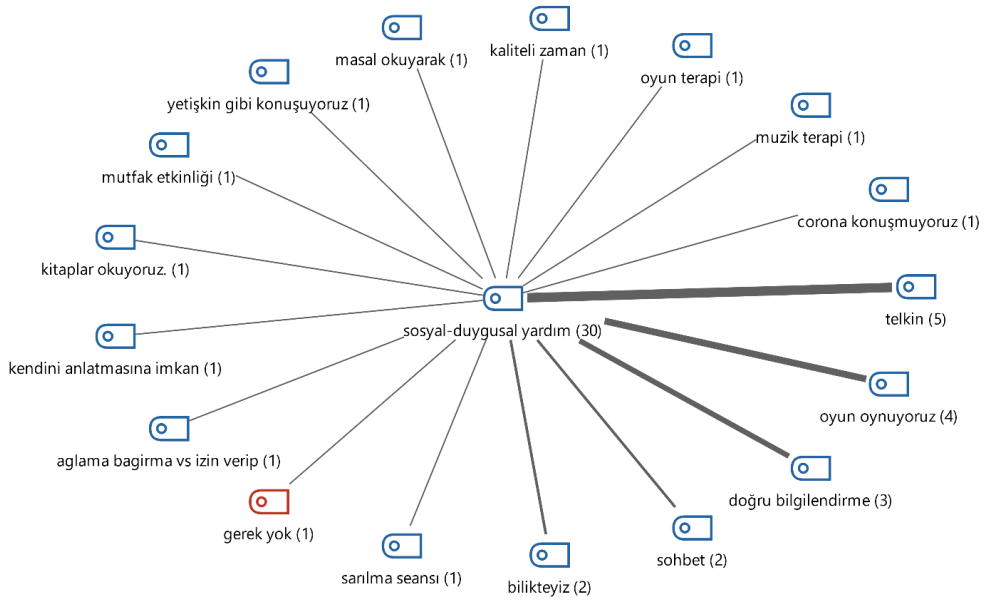
- *Bu bir süreç ve Allah dilediğinde yok edecektir biz bir süre bu şekilde bekleyip tıpkı başka kurallar olduğu gibi bu kurallarda uyacağız (V32, 28.05)*

Bu ifade de benzer şekilde bu konuda insanların bir irade sergilemeyeceğini hastalığın ortadan kalkmasının tek faktörünün “Allah dilediğinde” olduğu ifade edilmiştir. Bu durum çocuğun Allah’ı sorgulamasına ve ona karşı farklı bir tutum geliştirmesine sebep olacaktır.

- *Mikroplar gidene kadar çok dışarı çıkmayacağız, ellerimizi çok yıkayacağız mikroplar elimizden ağızımıza burnumuza gelmesin diye. Mikroplar gidince tekrardan parka ve kuzenlerine gideceğiz. (V28, 28.05)*
- *Mikrop var, dikkat etmeliyiz hasta olmamak için hijyen, bir yere dokunamaya gibi (E18, 27.05)*

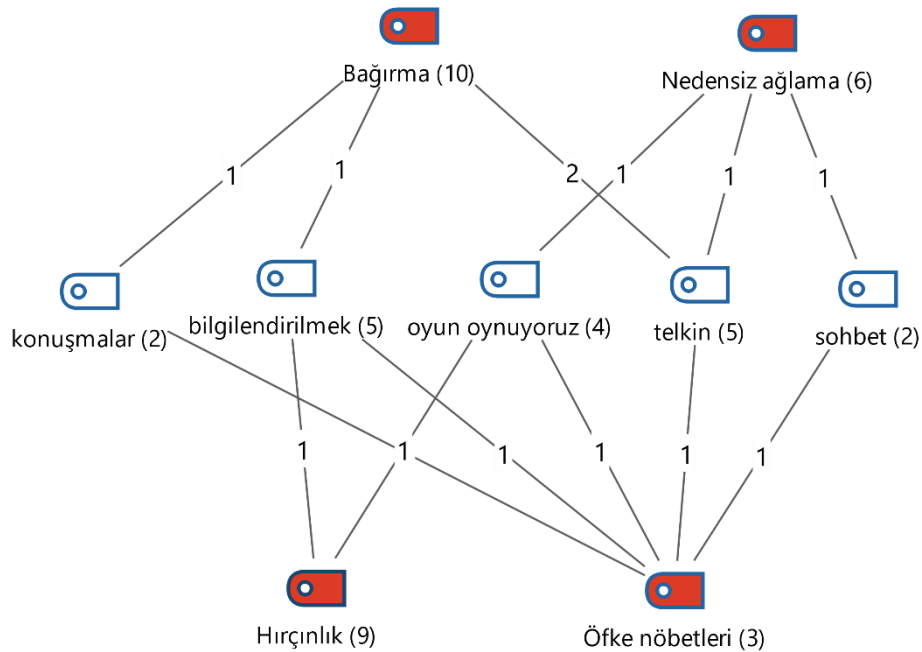
Yukarda yer alan ifade ise kavramsal bir yanlış oluşmasına sebep olacak ifadelerdir. Bu ifadelerde yer alan “mikrop” ifadesi çocuklar tarafından virüs ve mikrobun aynı olduğunu zihinsel bir şemaya oturtacak ilerleyen yaşamında mikrop kavramı yaşanan pandemi sürecinin çocuğun zihninde yeniden canlanmasına sebep olacaktır.

Çocuğa Yönelik Sosyal Duygusal Yardım Teması

Şekil 4. Çocuğa Yönelik Sosyal ve Duygusal Yardım Kodları

Yukarda yer alan ifadelerde öfke, bağırma, nedensiz ağlama hırçınlık durumlarının bastırılması ya da ortadan kaldırılması amacıyla aileler tarafından yapılan uygulamaları içermektedir. Aşağıda bu durumlar ve durumlara yönelik çocukların sorduğu sorulara yönelik ilişki matrisi yer almaktadır

Şekil 5. Sorunlar ve Sorunlara Önlemler Arası İlişkiler

Şekil 5 çocukta karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik ailelerin sergilediği davranış ilişkilerini içermektedir. Genel olarak çocuklara verilen desteğin sözel uyarıcılarla olduğu görülmektedir. Fiziksel olarak yalnızca oyun oynama çoklu destek olarak görülmektedir. Şekil incelendiğinde en çok çoklu yardımın gerçekleştiği sorun öfke nöbetleridir. Öfke nöbetleri sözel destek ile oyun oynamanın gerçekleştiği görülmektedir. Fiziksel olarak sunulan destek olan oyun oynamanın nedensiz ağlama ve hırçınlık içinde kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda ailelerin çocuklarda karşılaştığı sorunlara yönelik görüşlerini içeren ifadelere yer verilmiştir.

- *“Zamanın çoğunu bizimle geçirmek istiyor. Gerek oyunlarda gerek çizgi film ve video izlerken her zaman yanında olmaya çalışıyoruz. Yalnız hiçbir şey yapmak istemiyor çünkü”.* (E2, 24.05).

Yukarıda yer alan ifadede çocuğun yalnız kalmaktan çekindiği ifade edilmiştir. Bu durum araştırmada yalnızlık bir korku olarak değerlendirilmemiş olup, çocuğun iletişim kurabileceği insanlarla bir arada olma arzusu yani sosyallik ile ilgili bir durum olarak değerlendirilmiştir.

- *“Sosyalleşme; evde beraber etkinlik ve oyun, duygusal; bak annecim ben de seninle evdeyim mutluyum böyle daha çok eğleniyoruz mutlu olmak için parka gitmemize gerek yok evde kendi parkımızı yapalım* (E13, 27.05)

E2 tarafından verilen ifadeyi destekler nitelikte bir ifadedir. Çocuğun hastalık kaynaklı kaygılardan öte yalnız kalmak ile sosyalleşme süreci ile ilgili bir sorun olarak ortaya çıkan durumun bastırılması olarak değerlendirilmiştir.

- *“Çocuğumuz çok fazla duygusal bir çocuk ilk çocuk olması bunu etkilemiş olabilir bilmiyorum. Ama normalden daha hassas bir yapısı var zaten ...karşılaştığı arkadaşlarına Korona var çok yakın olmamalıyız gibi cümleler söylediğini duydum. Onunla her konuyu bir yetişkin gibi konuşmaya çalışıyoruz. Kendini ifade etmesine yardımcı oluyor, bu konuda destekliyoruz.”* (E19, 27.05)

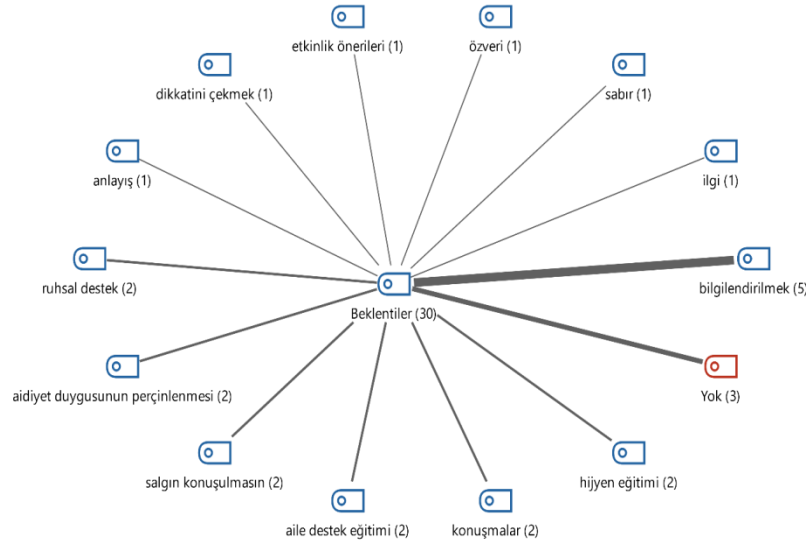
E19 tarafından ifade edilen durumda çocuğun hassas bir yapıda olduğu ve sürekli ağladığı belirtilmektedir. Bu sorunun çözümü için çocuğa yapılan mantıklı yorumların çocuğun içinde bulunduğu durum ile baş edebilmesi için etkili olacağını göstermektedir.

Yukarıda yer alan yorumlarda ve elde edilen kodlarda ailelerin destek amaçlı en çok başvurdukları yöntemin sözel iletişim olduğu görülmektedir. Diğer önemli bir destek alanı olarak çocuk ile oyun oynamak önemli bir destek yöntemi olarak görülmektedir. Çocuğun

ağlamasına izin vererek rahatlamasına yardımcı olmak, oyun terapi ve masal terapi başvurulan diğer destek türleri olarak görülmektedir.

Öğretmenden Beklentiler Teması

Araştırmanın son sorusu olarak ailelere öğretmenlerin bu süreçte nasıl katkı sağlayabileceği sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda elde edilen kodlar aşağıda er alan şekilde gösterilmiştir.

Şekil 6. Öğretmenden Beklentiler

Şekil incelendiğinde en çok tekrar eden kod bilgilendirme (f;5) ve yok (f:3) kodudur. Diğer kodların tekrar sıklıkları bir-iki baremindedir. Aşağıda ailelerin konu hakkındaki ifadelerine yer verilmiştir.

- “Bizim öğretmenlerimiz her gün günlük program attı hikâye okudular videolar gönderdiler bizim öğretmenlerimiz gayet planlı programlıydılar.” (E4, 25.05)
- “Sınıf arkadaşları ve kendileriyle bağ kopmaması, aidiyet duygusunun perçinlenmesi” (E8, 27.05)
- “Ailelere çocukla verimli nasıl zaman geçirilir bol bol anlatsınlar bildiklerini etkinlik önerileri paylaşsınlar evdeki malzemeyle” (E13, 27.05)
- “Çocuklar uzaktan da olsa ilgi bilgilendirme bu süreçte çocuğun yapa bileceği şeyleri internet aracılığıyla göstermeleri” (E26, 27.05)
- “Bazı günler Çocuklarımızla iletişim kurup, evde ne yapmaları gerektiği ile ilgili konuşmalar yapabilir veya videolar hazırlayabilirler. Çünkü çocuklar her zaman öğretmenlerini örnek alıyor, onları daha çok dinliyorlar. (E27, 27.05)

Yukarda yer alan ifadelerde ailelerin genel olarak süreçte destek istediği görülmektedir. Sadece üçü ailenin beklentisinin olmadığı görülmektedir. Öğretmenden beklenen desteğin temelinde çocuğun öğretmene verdiği değer, aidiyet duygusu, ailelere rehberlik gibi konularda beklentileri olduğu görülmektedir.

Bulguların Özetlenmesi

Araştırma kapsamında toplan verilerin belge bazında analizi yapılarak kelime bulutu oluşturulmuştur. Kelime bulutu oluşturulurken betimsel olarak en çok tekrar eden kelimeler alınmış bağlaç vb. Yapılar bulut dışında tutulmuştur. Araştırma görüşmelerinden elde edilen kodlardan oluşturulan kelime bulutu aşağıda yer almaktadır.

Şekil 7 Araştırmada En Çok Tekrar Eden Kelimeler

Yukarda yer alan kelime bulutu yapılan görüşmelerde en çok yer alan tekrarlar göre düzenlenmiştir. Burada zaman vurgusunun çok olduğu görülmektedir. Bunun nedeni mevcut tarihsel zamanın yani mevcut koşulların vurgusu yapılmaktadır. Daha sonra hastalık, ev kelimeleri vurgulanan diğer belirgin kelimelerdir. Çocukların “evde kalma” durumu kaynaklı sıkıntıları belirgindir. Sonuç ve tartışma kısmında yer verilmeye çalışılan nedenlerden dolayı böyle bir durumun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, sosyal hayatta meydana gelen değişimlerin özellikle aniden ortaya çıkan pandemi ve dışarı çıkma kısıtlaması gibi durumların çocukların ruh sağlığı üzerine olumsuz etkileri olduğu konusunda olumsuz etkileri olduğu görülmüştür. Alanyazında Courtney, vd. (2020); Kumar ve Nayar, (2020); Liu, Bao, Huang, Shi ve Lu (2020); Phelps ve Sperry (2020) tarafından yapılan araştırma sonuçları ani sosyal değişimlerin

özellikle pandemi koşullarının çocuklarda ruhsal sorunlara neden olması açısından örtüşmektedir.

Araştırma bulguları dikkate alındığında çocuklarda karşılaşılan sorunların hırçınlık, nedensiz ağlama, bağırma ve öfke nöbeti olduğu görülmüştür. Bu belirtilen sorunlar davranış sorunları olduğu görülmektedir. Abdullah (2020); Dunleavy, (2020) tarafından yapılan araştırma ile bireysel şiddet eğilimleri olan bağırma ve öfke nöbetleri açısından benzerlik göstermektedir. Duyguları bastırılan, ruhsal gerginliğini ve kızgınlığını ifade etmesine izin verilmeyen çocuklar birikmiş saldırganlık duygularını uzun süre taşıyamazlar. Bir olayı veya yerine getirilmeyen bir isteklerini bahane ederek birikmiş sıkıntılarını öfke patlaması şeklinde boşaltırlar (Addullah, 2020, Dunleavy, 2020 , Galvin, 2020 , Ramchandani, 2020). Bu bastırılmış duyguların temelinde çocukların arkadaşları ile olan paylaşımları, doğal çevresinden uzak tutulması olduğu düşünülmektedir.

Ailelerin pandemi süreci ile baş etme yolları arasında çocuğa yönelik bilgilendirme sürecinin etkin kullanıldığı görülmüştür. Wang, Zhang, Zhao, Zhang, & Jiang, (2020) tarafından yapılan araştırmada çocuğa yönelik yapılan bilgilendirme birlikte zaman geçirme gibi süreçlerin öğrencinin pandemi sürecini atlatmasında olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bu açıdan araştırma katılımları olan beveyinlerin süreci yönetmede bilinçli davrandıkları söylenebilir.

Araştırmada ebeveynlerin karşılaşılan sorunlara yönelik çocukları bilgilendirdiği görülmüştür. Yeasmin, Banik, Hossain, S., Hossain, Mahumud, Salma, & Hossain, (2020) Tarafından yapılan araştırmada çocukların ebeveynleri ile olan etkileşim ile pandemi sürecinde yaşanan sorunlar arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu açıdan pandemi sürecindeki etkileşimin çocuğun ruhsal problemlerle başa çıkması yönünden Yeasmin vd. (2020) Araştırması benzerlik göstermektedir. Çocuklarla ebeveynlerin etkileşiminin karşılaşılan ruhsal ve davranışsal sorunların çözümünde etkili olduğu düşünülmektedir.

Çocuğun bağırma davranışı sergilemesinin altında yatan sebepler alan yazında yer alan; Çocuğun temel ihtiyaçlarının zamanında giderilmemesi, Düşük sosyal ilişkinin olması, Çocuğa olumsuz örnek teşkil edebilecek bir kişinin varlığı, Televizyon ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisi ile Ailelerin çocukları yanlış yargılama ve değerlendirmeleri olduğu düşünülmektedir. Burada belirtilen öfke nedenleri covid süreci doğrultusunda belirgin olarak gözlenen durumlardan ortaya çıkan nedenlerdir.

Nedensiz ağlama çocukluk dönemi depresyon belirtileri içerisinde yer almaktadır (Kaba ve Sarı, 2020; Toros, 2002; Yeasmin vd. 2020). Bu durumun bir diğer nedeni ruhsal gerginliğinin dışa vurumu olarak değerlendirilmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular tam olarak depresyonu işaret etmese de olasılıklar arasında olduğu göz ardı edilememelidir.

Ailelerin pandemi sürecine yönelik öğretmenlerden çeşitli beklentileri olduğu görülmektedir. Bu beklentilerden en yüksek frekansa sahip olan öğretmenlerin öğrencileri süreç hakkında bilgilendirmesidir. Yukarda yer alan bulgularda bunun nedeni olarak öğrencilerin ğretmenlerinin sözlerine değer vermesi (E27, 27.05) kodlu katılımcının görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Kaynakça

Abdullah, I. (2020). COVID-19: Threat and fear in Indonesia. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(5), 488-490. <http://dx.doi.org/10.1037/tra0000878>

Bakırcıoğlu, R. (2002). *ocuk ruh sağlığı ve uyum bozuklukları*. Ankara: Anı.

Courtney, D., Watson, P., Battaglia, M., Mulsant, B. H., & Szatmari, P. (2020). COVID-19 Impacts on Child and Youth Anxiety and Depression: Challenges and Opportunities. *The Canadian Journal of Psychiatry*. <https://doi.org/10.1177/0706743720935646>

Creswell, C., & Willetts, L. (2012). *Overcoming Your Child's Fears and Worries*. UK: Hachette

Dirim, A. (2003). *ocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Esin.

Dunleavy, B. P. (2020). 20% of children on lockdown in China suffer depression, anxiety, study finds. United Press International https://www.upi.com/Health_News/2020/04/24/20-of-children-on-lockdown-in-China-suffer-depression-anxiety-study-finds/5291587741928/?fbclid=IwAR2Mpw5i93kUzDud7Wi0WNVR6aEkQvSPGW0vRw_kkamKfiHbHsuyXYsFIF4.

Gadner, M. J., Gardiner, H. W. (2010). *ocuk ve ergen gelişimi* (ev. B. Onur). İstanbul: İmge.

Galvin, G. (2020). With Schools Closed, Chinese Primary School Students Show Signs of Depression, Anxiety. U.S. News. <https://www.usnews.com/news/healthiest-communities/articles/2020-04-24/study-1-in-5-chinese-children-showed-depression->

[symptoms-during-coronavirus-lockdowns?fbclid=IwAR3K0 Etr frENjcOpJp-d5yS13gTnPmU0J3GqfTyx1PcQLiE5n9uWGUPlc.](https://doi.org/10.14744/DAJPNS.2020.00084)

Kaba, D. ve Sarı, B. A. (2020). Acute stress disorder with panic episodes induced by exposure to covid-19 outbreak news in a child. *Düşünen adam*, 33. DOI: 10.14744/DAJPNS.2020.00084

Kırkıncıoğlu, M. (1999). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Ya- Pa.

Liu, J. J., Bao, Y., Huang, X., Shi, J., & Lu, L. (2020). Mental health considerations for children quarantined because of COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5), 347-349. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30096-1](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30096-1)

Phelps, C., & Sperry, L. L. (2020). Children and the COVID-19 pandemic. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S73-S75. <http://dx.doi.org/10.1037/tra0000861>

Ramchandani, P. (2020). Covid-19: We can ward off some of the negative impacts on children. *News Scientis*. <https://www.newscientist.com/article/mg24532773-000-covid-19-we-can-ward-off-some-of-the-negative-impacts-on-children/?fbclid=IwAR3K0 Etr frENjcOpJp-d5yS13gTnPmU0J3GqfTyx1PcQLiE5n9uWGUPlc>

Sargın, N. (2012). *Çocuklarda ruh sağlığı*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Seven, S. (2011). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Ankara: Pegem.

Tang, W., Hu, T., Hu, B., Jin, C., Wang, G., Xie, C., ... Xu, J.. (2020). Prevalence and correlates of PTSD and depressive symptoms one month after the outbreak of the COVID-19 epidemic in a sample of home-quarantined Chinese university students. *Journal of Affective Disorders*. *Journal of Affective Disorders*. <http://doi.org/10.1016/j.jad.2020.05.009>.

Toros, F. (2002). Çocukluk çağı ve ergenlik dönemi depresyonlarında risk etmenleri. *Türkiye Klinikleri Psikiyatri Dergisi*, 3(2). 75-79

Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *The Lancet*, 395(10228), 945-947. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30547-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30547-X)

- Weilburger, L. S. (2008). *Çocuk ve disiplin: Çocuğumuza davranış yöntemleri* (İ. Özbaş, Çev.). İstanbul: Ekinok.
- Yeasmin, S., Banik, R., Hossain, S., Hossain, M. N., Mahumud, R., Salma, N., & Hossain, M. M. (2020). Impact of COVID-19 pandemic on the mental health of children in Bangladesh: A cross-sectional study. *Children and youth services review*, *117*, 105277. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105277>
- Yörükoğlu, A. (2008). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür.
- Yörükoğlu, A. (2017). *Çocuk ruh sağlığı: çocuğun kişilik gelişimi eğitimi ve ruhsal sorunları*. İstanbul: Özgür yayınları.
- Yüksel, E. (2009). *Çocuk ve anne baba yaşam rehberi*. İstanbul: Ekinoks.
- Zhao, H., He, X., Fan, G., Li, L., Huang, Q., Qiu, Q., ... & Xu, H. (2020). COVID-19 infection outbreak increases anxiety level of general public in China: involved mechanisms and influencing factors. *Journal of Affective Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.07.085>

Extended Abstract

The covid-19 pandemic, which emerged worldwide in March 2020, has led to significant changes in social norms. The governments have begun to take various measures to prevent the covid-19 outbreak. The measures taken were designed to cover all individuals of the society, and different applications were carried out depending on the age group. Among these measures, the most evident is the social isolation of individuals over the age of 65 and under the age of 20. This process was followed by vacating the schools. Similar measures have been taken in Turkey. Firstly, the public and private schools offering education at all levels were vacated and distance education was commenced. Concordantly, social isolation was applied to children under the age of 20 and the children were prohibited to go out for a certain period. The sudden outbreak has caused significant changes in the social life of individuals. Changes in social routines have also had negative effects on mental structures of individuals. The worldwide spread of the covid-19 outbreak, which began in China, is thought to have affected the pre school children, who are in a critical developmental period, the most. This research aims to identify the fears experienced by pre-school children who are exposed to social isolation during the pandemic process and to determine how families produce solutions within this context. The research has been structured on the basic qualitative research method, which is one of the qualitative research methods. The research participants comprise of 34 families with children in pre-school institutions. The reason for selecting the families in the study is that they will best observe the differences in children and identify the problems that arise most clearly. Research data were collected through structured interview forms developed by researchers to cover research questions. The reason for using the structured interview form is to present the current situation in a simple way. The data were collected via the internet through remote interviews due to the outbreak. The data from the interviews were encoded together by the two researchers after the transcription. It has not been calculated for compatibility between coders, and the codes have been created in accordance with the common opinion of the researchers. The research were evaluated under five themes: problems experienced, questions asked by the child, information given to the child, socio-emotional assistance, and expectations from the teacher. The research findings showed that the fears children experience are temper tantrums, crying for no reason, belligerence, and shouting. The questions that children are asked during the pandemic are examined under two headings: staying at home and the disease itself. The questions come in the forms of staying-in-tantrums and fear of losing a loved one due to the disease. It has been seen that some of the families,

who are dealing with problems they encounter, has made misleading information. These are based on ignoring or denying the current situation. It has been tried to eliminate these problems with information and conversation. Families, who deal with the problems, are especially interested in eliminating the problems by spending time with the child. The problem that the families face the most is yelling and grumbling. In the process, expectations of parents from teachers are focused on informing the child and the family about the subject at hand. The reasons behind the child's display of yelling behavior are due to the child's basic needs not being met in time, due to decreased social relationships etc. Crying with no reason is included in the symptoms of childhood depression. Although the findings from the study do not exactly point to depression, it should not be ruled out of the possibilities. Children, whose feelings are suppressed and who are not allowed to express their mental tension and anger, cannot bear the accumulated feelings of aggression for long. They discharge their accumulated frustrations in the form of an outburst of anger by using an excuse for an event or an unfulfilled request. The expectation from the teachers is to provide mental support to children by making contacts them. In line with the findings, the psychological problems experienced by children were summarized in general.